

Acz-fakr hatveleri insanda hangi manevi kazançlara vesile oluyor? Diğer yandan "vahid-i kıyasi" insanda hangi manevi kazançlara vesile oluyor?

Fakr, insanın zerreten güneşe kadar nihayetsiz şeylere **muhtaç** olması demektir. Yani insan fitrat olarak kainatta her şeye muhtaç olarak yaratılmıştır. İnsan hayatının devamı, bütün kainat çarklarının işlemesine bakıyor. Böyle olunca, insan kainattaki her şeye muhtaç olarak yaratılmış olduğu sabit olur. İşte insan bu sonsuz ihtiyacından dolayı fakirdir. Allah bu fakirlik halini insana her ihtiyacında ihtiyacı olmayan Allah'ı bulması için vermiştir. Yani insan bu haliyle nereye bakarsa, hangi şeye ihtiyaç duyarsa, orada fakirlik penceresi ile fakir olmayan Allah'ı bulabilir. Bu da insan için en büyük manevi kazanç ve marifetullahta terakki etmektir.

Acz, insanın ihtiyaçlarını karşılayamayacak kadar **zayıf** ve iktidardan yoksun olması halidir. Yani ihtiyaçları hem kainatı kuşatmış, hem de ebede uzanmış olmasına rağmen, bunlardan en basitini dahi tedarik edemeyecek kadar acizdir insan.

Burada daha çok insanın iktidarsızlığına vurgu vardır. Bu acizlik penceresi de aciz olmayan Allah'a açılıyor. İnsan acizlik damarı ile aciz olmayan Allah'ı idrak ediyor. Her şeyin acizlik damarı ile Allah'a muhtaç olduğunu görüp tam tevazu ile kulluğa yöneliyor.

İşte Risale-i Nur mesleğinin Allah'a giden iki temel esası ve iki temel marifet noktası bu **acz ve fakr yolu**dur ki, insanın en büyük vazifesi olan kulluğun iki önemli rüknüdürler. **Acz ve fakr yolu**, insanın her anında ve her halinde lazım olan bir kulluk gerçeğidir. Yani insanı Allah ile muhatap yapıp, ona hakiki ve kamil bir kul yapıyor. Bundan daha büyük bir manevi kazanç olamaz.

Kamil bir mümin olmanın ve Allah'ın rızasına ulaşmanın kısa ve etkileyici bir formüldür bu hatveler. Bu adımları Allah'a giden basamaklar olarak görebiliriz. Zaten bu basamakların hepsi ayet ve hadislerden mülhem basamaklardır.

"Senin hayatına verilen cüz'î ilim ve kudret ve irade gibi sıfat ve hallerinden küçük nümunelerini vahid-i kıyasî ittihaz ile Hâlık-ı Zülcelâlin sıfât-ı mutlakasını ve şuûn-u mukaddesini o ölçülerle bilmektir. Meselâ, sen cüz'î iktidarın ve cüz'î ilmin ve cüz'î iradenle bu haneyi muntazam yaptığından, şu kasr-ı âlemin senin hanenden büyüklüğü derecesinde şu âlemin ustasını o nisbette Kadîr, Alîm, Hakîm, Müdebbir bilmek lâzımdır."(1)

İnsan, bilinmeyeni bilinen ile kıyas yapmadan, bir şeyi idrak edemez. Bu yüzden Allah kendi isim ve sıfatlarını kıyaslaması ve idrak etmesi için insana bir takım vehmi ve farazi hatlar tayin etmiştir. Bu hatlar sayesinde insan Allah'ın mutlak ve sınırı olmayan isimlerini bilebilir ve bulabilir.

Mesela, insana vehmi ve farazi olarak cüzi bir kudret verilmiştir. İnsan bu cüzi kudretini Allah'ın sonsuz kudretine bir dürbün, bir mikyas yaparak, kıyasa gider ve bir derece o sonsuz kudret hakkında malumat sahibi olur. İnsan der; "*Ben cüzi kudretim ile şu evi yaptım; Allah ise sonsuz kudreti ile bütün kainatı yaptı.*" Şayet bu cüzi kudret olmasa idi, insan hiçbir zaman Allah'ın sonsuz kudretini hissedip bilemeyecekti. Ama insandaki bu cüzi kudret ve buna benzer bir takım farazi hatlar hakiki anlamda insanın değildir. İnsan bu cüzi sahibiyet ve malikiyet duygularını sadece kavramak ve kıyaslamak için kullanabilir. Yolunu şaşırıp da sahibiyet duygusunu hakiki kabul ederse, şirk derelerine yuvarlanır.

Vahid-i kıyasın en büyük kazancı, Allah'ı şuunat, sıfat ve isimleri ile tanımaya kapı açmasıdır.

(1) bk. [Sözler, On Birinci Söz](#).